

TÉMATA K REFLEXI A ROZHOVORŮM PRO PŘÍPRAVU NA IV. SVĚTOVÉ SETKÁNÍ RODIN

Křesťanská rodina: Radostná zvěst pro třetí tisíciletí

(Manila, 25.–26. ledna 2003)

Křesťanský pohled na manželství jako vzájemný, jedinečný, jediný a nerozlučitelný vztah mezi mužem a ženou odpovídá původnímu Božímu plánu, který byl v historii nakažen “tvrdoostí srdce”, ale který Kristus přišel znovu obnovit do jeho původního jasu a odhalit tak to, co Bůh chtěl již “od počátku” (Mt 19, 8). V manželství vyvýšeném k důstojnosti svátosti je pak vyjádřeno “veliké tajemství” snoubenecké lásky Krista k jeho církvi (srov. Ef 5, 32).

V tomto ohledu církev nemůže ustoupit tlakům určité kultury, třebaže rozšířené a občas alarmující. Je třeba poskytovat přesvědčivý příklad toho, že je možné prožívat manželství způsobem plně odpovídajícím Božímu plánu i skutečným lidským potřebám: potřebám manželů a především těch nejkřehčích – dětí. Rodiny samotné si musí být stále více vědomy nutnosti být pozorné k dětem a samy se musí stávat aktivními subjekty, které v církvi i ve společnosti účinně pomáhají chránit jejich práva.

Od křesťanů se rovněž očekává úkol zvěstovat s radostí a přesvědčením “radostnou zvěst” o rodině. Rodina nezbytně potřebuje znovu a znovu naslouchat a stále do větší hloubky chápat autentická slova, ve kterých se jí odhaluje její identita, její vnitřní prameny.

Úvod

Na těchto stránkách nabízíme, stejně jako pro předcházející světová setkání, pomůcku k meditaci a reflexi, dialogu a modlitbě v přípravě na IV. světové setkání rodin, které se uskuteční v Manile na Filipínách ve dnech 25. a 26. ledna 2003.

IV. světové setkání následuje za prvním, které se konalo v Římě v Rocce rodiny (1994), za druhým, které probíhalo v Rio de Janeiru roku 1997, a za třetím slaveném v Římě v říjnu roku 2000 během Jubilea rodin.

Inspirující motto “*Křesťanská rodina: radostná zvěst pro třetí tisíciletí*” bylo vybráno Svatým otcem Janem Pavlem II., který v apoštolském listu *Novo Millennio Ineunte* říká: “Vztah mezi mužem a ženou – vztah vzájemný a jedinečný, jediný a nerozlučitelný – odpovídá původnímu Božímu záměru.” “Důsledkem je,” pokračuje, “že v tomto ohledu církev nemůže ustoupit tlakům určité kultury, třebaže rozšířené a občas alarmující” (č. 47). Toto tajemství “počátku”, odhalované snoubencům v lásce Krista ke své církvi, je přijímáno ve Slově a svátosti a činí z nich svědky radostné zvěsti v životě rodiny.

Dvanáct následujících textů rozvíjí témata nejpříznačnější pro křesťanskou rodinu, kterou pojímá jako radostnou zvěst. Nabízené texty obsahují v syntetické a přehledné formě základní témata učení církve a uvádějí často doslovné citace z nejčerstvějších dokumentů, zvláště z dokumentů II. vatikánského koncilu a z dokumentů pontifikátu Jana Pavla II.

Příspěvky mohou sloužit jako pomůcka pro pastorační asistenty, kteří provázejí rodinná společenství během reflexí, modliteb a rozhovorů; témata je možné přizpůsobit různým kulturám

a místním sociálním poměrům. V rodinných společenstvích se setkávají celé rodiny, manželé, rodiče a děti a s pomocí kněze nebo animátora společně přemýšlejí nad předloženými tématy.

Struktura každého setkání je velmi prostá. Po úvodním zpěvu a modlitbě Otče náš se čte úryvek Písma svatého. Pak se přejde od četby k tématu a kněz nebo animátor, který setkání vede, může rozvinout krátkou reflexi, která povede k dialogu mezi účastníky a k přijetí nějakého předsevzetí. Setkání končí modlitbou Zdravas Maria, modlitbou za rodinu a závěrečným zpěvem.

Témata k reflexi a dialogu jsou vhodná k tematické přípravě na světové setkání rodin, a to jak pro přímé účastníky, kteří se vydají do Manily 25. a 26. ledna 2003, tak i pro rodiny, které setkání oslaví v příslušných diecézích.

Témata

- I. Rodina přijímá a zvěstuje radostnou zvěst
- II. Křesťanská rodina jako svědek Velikonoční smlouvy
- III. Rodina jako srdce evangelizace
- IV. Křesťanská rodina jako domácí církve
- V. Svatost rodiny ve službě evangelia
- VI. Eucharistie, znamení a pokrm pro bezpodmínečnou manželskou lásku
- VII. Smíření a odpuštění v rodině
- VIII. Rodina jako společenství modlitby
- IX. Rodina jako jádro a pramen společenského dobra
- X. Rodina a láska k nejslabším
- XI. Rodina připravuje a doprovází mladé rodiny
- XII. Rodina jako chrám života

I. Rodina přijímá a zvěstuje radostnou zvěst

Úvodní zpěv

Modlitba Otče náš

Biblické čtení

Když tam byli, naplnily se dny a přišla její hodina. I porodila svého prvorozeného syna, zavinula jej do plenek a položila do jeslí, protože se pro ně nenašlo místo pod střechou. A v té krajině byli pastýři pod širým nebem a v noci se střídali v hlídkách u svého stáda. Náhle při nich stál anděl Páně a sláva Páně se rozzářila kolem nich. Zmocnila se jich veliká bázeň. Anděl jim řekl: "Nebojte se, hle, zvěstuji vám velikou radost, která bude pro všechny lid. Dnes se vám narodil Spasitel, Kristus Pán, v městě Davidově. Toto vám bude znamením: Naleznete děťátko v plenkách, položené do jeslí." A hned tu bylo s andělem množství nebeských zástupů a takto chválili Boha: "Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj mezi lidmi. Bůh v nich má zalíbení" (Lk 2, 6–14).

Reflexe

Matka církev rodí, vychovává, buduje křesťanskou rodinu. Zvěstováním Slova Božího odhaluje křesťanské rodině její pravou identitu, to, co je a co má podle Božího plánu být. Slavením svátostí církev obohacuje a posiluje křesťanskou rodinu Kristovou milostí. Znovu opakovaným hlásáním nového přikázání lásky církev oživuje a vede křesťanskou rodinu ke službě lásky, aby napodobovala a znovu nechávala oživat stejnou lásku v darování a oběti, kterou Pán Ježíš chová k celému stvoření.

Rodina přijímá a zvěstuje Slovo

Křesťanská rodina patří takovou měrou do tajemství církve, že se stává účastníkem poslání spásy – přijímá a zvěstuje Slovo Boží. Stává se tak den ode dne stále více věřícím a evangelizujícím společenstvím.

Také od křesťanských manželů a rodičů se žádá poslušnost ve víře (srov. Řím 16, 26), protože jsou povoláni k přijímání Slova Božího, které jim odhaluje úžasnou novinu – radostnou zvěst jejich manželského a rodinného života, Kristem učiněného posvátným a posvěcujícím. Vskutku pouze ve víře mohou objevit a v radostném vděku obdivovat, k jaké důstojnosti Bůh chtěl vyvýšit manželství a rodinu, když je ustanovil za znamení a místo smlouvy lásky mezi Bohem a lidmi, mezi Ježíšem Kristem a církví, jeho snoubenkou.

Již samotná příprava na křesťanské manželství je kvalifikována jako cesta víry. Pokládá se za privilegovanou příležitost, při které snoubenci znovu objevují a prohlubují víru přijatou při křtu a živěnou křesťanskou výchovou. Tehdy znovu poznávají a svobodně přijímají povolání k následování Krista a ke službě Božímu království v manželském stavu.

V každodenním životě

Základní moment víry snoubenců je daný slavením svátosti manželství, které je ve své nejhlubší podstatě prohlášením radostné zvěsti o manželské lásce v církvi. Svátost manželství je Slovo Boží, kterým “se odhaluje” a “naplňuje” moudrý a harmonický plán, který Bůh se snoubenci má, tak, že jsou uváděni do tajemné a reálné účasti na samotné lásce Boha k lidem. Jestliže svátostné slavení manželství je zároveň hlásáním Božího Slova, konaným uprostřed církve a s církví, vyžaduje také, aby toto hlásání prostupovalo celý manželský a rodinný život. Vždyť Bůh, který manžele povolal k manželství, nepřestává je povolávat i v manželství samotném. Prostřednictvím událostí, problémů, obtíží a existenčních starostí všedních dnů k nim Bůh přichází, aby jim odhalil a nabídl konkrétní požadavky jejich účasti na Kristově lásce k církvi, a to ve vztahu k jejich jedinečnému postavení – rodinnému, společenskému a náboženskému, ve kterém se nacházejí.

Ve stejné míře, v jaké křesťanská rodina přijímá evangelium a dozrává ve víře, se zároveň také stává evangelizujícím společenstvím. Rodina, tak jako církev, musí být prostředím, ve kterém je evangelium předáváno a ze kterého evangelium vyzařuje. Tak tedy v samotném jádru rodiny, která si je vědoma takového poslání, slouží všechny její součásti evangelizaci a jsou zároveň evangeliem prostupovány. Rodiče tak nejenom zprostředkovávají evangelium dětem, ale sami mohou od nich přijímat stejné evangelium hluboce prožívané. Jedna taková rodina se stává misionářkou mnoha jiných rodin i prostředí, v němž žije.

Z prostředí apoštolátu, které je vlastní evangelizaci vykonávané laiky, je naprosto nemožné vyloučit rodinu a její evangelizující působení. Evangelizace v budoucnosti je z velké části závislá právě na domácí církvi. Tato apoštolská aktivita rodiny vychází ze křtu a ze svátostné milosti svátosti manželství čerpá novou sílu, aby předávala víru, aby posvěcovala a proměňovala současnou společnost podle Božího plánu. Budoucnost lidstva je vložena do rukou rodin, které jsou schopné předávat budoucím generacím pravdu o životě a naději.

Reflexe kněze nebo animátora

Diskuse

- Proč se mluví o tom, že rodina přijímá Boží slovo?
- Jak máme Božímu slovu naslouchat, jak ho přijímat, žít a hlásat světu slovem a životem?

Přijata předsevzetí

*Modlitba Zdravas Maria
Regina familiae: ora pro nobis
Modlitba za rodinu*

Závěrečný zpěv

II. Křesťanská rodina jako svědek Velikonoční smlouvy

Úvodní zpěv

Modlitba Otče náš

Biblické čtení

Muži milujte své ženy, jako si Kristus zamiloval církev a sám se za ni obětoval, aby ji posvětil a očistil křtem vody a slovem; tak si on sám připravil církev slavnou, bez poskvrny, vrásky a čehokoli podobného, aby byla svatá a bezúhonná. Proto i muži mají milovat své ženy jako své vlastní tělo. Kdo miluje svou ženu, miluje sebe. Nikdo přece nemá v nenávisti své tělo, ale žije s ní a stará se o ně. Tak i Kristus pečuje o církev; vždyť jsme údě jeho těla. „Proto opustí muž otce i matku a připojí se ke své manželce, a budou ti dva jedno tělo“. Je to veliké tajemství, které vztahují na Krista a na církev. A tak i každý z vás bez výjimky ať miluje svou ženu jako sebe sama a žena ať má před mužem úctu (Ef 5, 25–33).

Reflexe

Křesťanská rodina má, zvláště dnes, zvláštní povolání být svědkem Kristovy Velikonoční smlouvy tím, že trvale a vědomě vyzařuje radost lásky a jistotu naděje. Křesťanská rodina hlásá mocným hlasem jak ctnosti Božího království, tak naději na blažený život.

Znamení Velikonoční smlouvy

Církev vyznává, že manželství jako svátost smlouvy mezi manželi je velikým tajemstvím, protože vyjadřuje snoubeneckou lásku Krista k jeho církvi. Sv. Pavel píše: “A vy muži, milujte své ženy, jako si Kristus zamiloval církev a sám se za ni obětoval, aby ji posvětil a očistil křtem vody a slovem” (Ef 5, 25–26). Apoštol tu mluví o křtu, o kterém podrobně pojednává v listu Římanům jako o účasti na Kristově smrti, nutné pro sdílení i Kristova života (srov. Řím 6, 3–4). V této svátosti se věřící rodí jako nový člověk, protože křest má moc tento nový, samotný Boží život zprostředkovat. Tajemství Boho-člověka je v jistém smyslu slova možné shrnout v křestním aktu: Ježíš Kristus, náš Pán, Syn Boha Nejvyššího, jak později řekne sv. Irenej a s ním mnozí další církevní otcové Západu i Východu, se stal synem člověka, aby se člověk mohl stát synem Boha (srov. Adversus haereses, III, 10, 2: PG 7, 873).

Kristus jako Snoubenec církve

Existuje jistě také nová prezentace věčné pravdy o manželství a rodině ve světle Nové Smlouvy. Kristus tuto pravdu zjevil v evangeliu, svou přítomností v Káně Galilejské, svou obětí na kříži a svátostmi své církve. Manželé tak v Kristu nacházejí výchozí bod své vzájemné snoubenecké lásky. Když se mluví o Kristu jako Snoubenci církve, sv. Pavel to vztahuje v analogickém smyslu také na snoubeneckou lásku; odkazuje na knihu Genesis: “Proto opustí muž svého otce i matku a přilne ke své ženě a stanou se jedním tělem” (Gen. 2, 24). Tak tu nacházíme ono “veliké tajemství” věčné lásky přítomné již před stvořením, zjevené v Kristu a odevzdané církvi. “Toto tajemství je veliké” – opakuje apoštol – “to říkám ve vztahu ke Kristu a církvi” (Ef 5, 32). Není proto možné

pochopit církev jako mystické tělo Kristovo, jako znamení smlouvy člověka s Bohem v Kristu, jako všeobecnou svátost spásy, aniž bychom si uvědomili “veliké tajemství” spojené se stvořením člověka jako muže a ženy a s povoláním obou k manželské lásce, k otcovství a mateřství. Neexistuje “veliké tajemství”, kterým je církev a Kristovo lidství, bez onoho “velikého tajemství” vyjádřeného v bytí “jedním tělem” (srov. Gn 2, 24; Ef 5, 31–32), tedy ve skutečnosti manželství a rodiny.

Rodina, veliké tajemství

Rodina samotná je velikým Božím tajemstvím. Jako “domácí církev” je ona sama Kristovou snoubenkou. Univerzální církev a v ní každá jednotlivá církev se bezprostředněji zjevuje jako Kristova snoubenka právě v “domácí církvi” a v lásce, která je v ní živá. Jedná se o lásku manželskou, otcovskou a mateřskou, lásku bratrskou, lásku společenství osob a generací. Je snad lidská láska myslitelná bez Snoubence a bez lásky, s jakou On miloval jako první a až do konce? Pouze tehdy, když snoubenci přijmou účast na takové lásce a takovém “velikém tajemství”, pouze tehdy mohou milovat “až do konce”. Buď se stanou účastnými takové lásky, nebo do hloubky nepochopí, co je to láska a jak radikální jsou požadavky, které z ní vycházejí.

Reflexe kněze nebo animátora

Diskuse

- Proč se v manželském životě manželé stávají svědky Velikonoční smlouvy mezi Kristem a jeho církví?
- Jak je přítomná odpověď lásky Kristu v naší rodině?

Přijatá předsevzetí

Modlitba Zdravas Maria

Regina familiae: ora pro nobis

Modlitba za rodinu

Závěrečný zpěv

III. Rodina jako srdce evangelizace

Úvodní zpěv

Modlitba Otče náš

Biblické čtení

Ježíš se vrátil v moci Ducha do Galileje a pověst o něm se rozšířila po celém okolí. Učil v jejich synagógách a všichni ho velmi chválili. Přišel do Nazareta, kde vyrostl. Podle svého obyčeje vešel v sobotní den do synagógy a povstal, aby četl z Písma. Podali mu knihu proroka Izaiáše. Otevřel ji a našel místo, kde je psáno: ‚Duch Hospodinův jest nade mnou; proto mne pomazal, abych přinesl chudým radostnou zvěst; poslal mne, abych vyhlásil zajatcům propuštění a slepým navrácení zraku, abych propustil zdeptané na svobodu, abych vyhlásil léto milosti Hospodinovy‘ (Lk 4, 14–19).

Reflexe

Mezi základní úkoly křesťanské rodiny patří i úkol náboženský. Rodině je svěřena služba budování Božího království v dějinách prostřednictvím účasti na životě a poslání církve. Je povolána, aby živě a odpovědně spolupracovala na poslání církve svým vlastním a jedinečným způsobem tím, že slouží církvi a společnosti svou přítomností a konáním jako niterné společenství života a lásky.

Společenství života a lásky

Jestliže je křesťanská rodina společenstvím, jehož pouta jsou obnovována Kristem skrze víru a svátosti, musí se její účast na poslání církve rozvíjet způsobem společenství: společně manželé jako pár, společně rodiče a děti jako rodina, společně musí žít svoji službu církvi i světu. Musí být ve víře “jedné mysli a jednoho srdce” (Sk 4, 32) skrze společného apoštolského ducha, který je oživuje a vede ke spolupráci na díle služby náboženskému i světskému společenství.

Křesťanská rodina buduje v dějinách Boží království prostřednictvím těch stejných každodenních skutečností, které se vztahují k jejím vlastním životním podmínkám. V ovzduší manželské a rodinné lásky, prožívané ve svém nepřeborném bohatství hodnot a potřeb úplnosti, jednoty, věrnosti a plodnosti, se realizuje účast křesťanské rodiny na prorockém, kněžském a královském poslání Ježíše Krista a jeho církve. Lásky a život tvoří jádro spásného poslání křesťanské rodiny v církvi a pro církev.

Rodina jako subjekt evangelizace

Připomíná to také II. vatikánský koncil, když píše, že rodina bude vlastní duchovní bohatství štědře sdílet s ostatními rodinami. Proto křesťanská rodina, která se rodí ze svátosti manželství jako obraz a účastník smlouvy lásky Krista a církve, bude všem manifestovat živou přítomnost Spasitele světa i prostou povahu církve, jednak láskou, jednak velkorysou plodností, jednotou a věrností manželů a přátelskou spoluprací všech svých členů.

Při takové účasti na životě a poslání církve je křesťanská rodina povolána, aby svůj úkol výchovy rozvíjela v církvi. Církev sama si přeje být vychovávána prostřednictvím rodiny. K takovému úkolu je rodina uschopněna přijetím svátosti manželství, milosti, z níž vyplývá zvláštní charisma, které přísluší celému rodinnému společenství.

Náboženská výchova

Jedna z oblastí, ve kterých je rodina nezastupitelná, je také oblast náboženské výchovy, díky níž rodina roste jako “domácí církev”. Náboženská výchova a katecheze dětí umísťují rodinu do prostředí církve jako skutečný *subjekt evangelizace a apoštolátu*. Jedná se o právo vnitřně spojené s principem náboženské svobody. Rodiny (a přesněji rodiče) mají svobodnou volbu výběru určitého stylu náboženské a morální výchovy svých dětí v závislosti na vlastním přesvědčení. Ale i když svěří takový úkol církevním organizacím nebo církevním školám, je třeba, aby jejich výchova neustala, ale byla trvalou a živou.

Reflexe kněze nebo animátora

Diskuse

- Proč jsou rodiče prvními a nejdůležitějšími vychovateli dětí a proč je jejich výchova jejich právem i povinností?
- Jsou si rodiče vědomi odpovědnosti za první evangelizaci svých vlastních dětí? Předávají jim křesťanskou víru?

Přijaté závazky a předsevzetí

Modlitba Zdravas Maria

Regina familiae: ora pro nobis

Modlitba za rodinu

Závěrečný zpěv

IV. Křesťanská rodina jako domácí církve

Úvodní zpěv

Modlitba Otče náš

Biblické čtení

Když byla Alžběta v šestém měsíci, byl anděl Gabriel poslán od Boha do galilejského města, které se jmenuje Nazaret, k panně zasnoubené muži jménem Josef, z rodu Davidova; jméno té panny bylo Maria. Přistoupil k ní a řekl: “Bud’ zdráva, milostí zahrnutá, Pán s tebou.” Ona se nad těmi slovy velmi zarazila a uvažovala, co ten pozdrav znamená. Anděl jí řekl: “Neboj se Maria, vždyť jsi našla milost u Boha. Hle, počneš a porodíš syna a dáš mu jméno Ježíš. Ten bude veliký a bude nazván synem Nejvyššího a Pán Bůh mu dá trůn jeho otce Davida. Na věky bude kralovat nad rodem Jákobovým a jeho království nebude konce” (Lk 1, 26–33).

Reflexe

Kristus sám se chtěl narodit a vyrůstat v lůně Svaté rodiny, rodiny Josefa a Marie. A církve není ničím jiným než “rodinou Boží”. Již od svých počátků bylo jádro církve tvořeno těmi, kteří se s celou svojí rodinou stali věřícími (srov. Sk 18, 8). Když se obraceli sami, přáli si, aby také celá jejich rodina došla spásy (srov. Sk 16, 31 a 11, 14). Takové křesťanské rodiny se staly malými ostrůvky křesťanského života v nevěřícím světě.

V dnešní době, ve světě, který se často k víře staví bez zájmu nebo téměř nepřátelsky, mají křesťanské rodiny nesmírný význam. Jsou totiž místem, kde je víra ještě živá a uchovává si svoji ohnivou sílu. A proto II. vatikánský koncil používá pro rodinu starý výraz “ecclesia domestica” – domácí církve (LG, 11; srov. FC, 21). Je to právě lůno rodiny, kde se rodiče pro své děti stávají prvními zvěstovateli evangelia slovem i příkladem a doprovázejí je v jejich individuálním povolání a zvláštním způsobem v povolání ke svatosti.

Všeobecné kněžství a domácí katecheze

Rodina je také místem, kde se privilegovaným způsobem rozvíjí všeobecné kněžství otce rodiny, matky, dětí a všech dalších členů rodiny, a to prostřednictvím účasti na svátostech, modlitbou, díkyčiněním, svědectvím svatého života, odříkáním a účinnou láskou. Rodinný krb je tak první školou křesťanského života, školou ještě bohatší lidskosti. Zde se poznává námaha i radost z práce, bratrská láska, velkorysá odpouštění a především zbožnost stále obnovovaná a prohlubovaná skrze modlitbu a darování vlastního života.

Naprostá nezbytnost domácí katecheze se projevuje výjimečně silně v určitých situacích, které se v církvi bohužel na různých místech objevují. Na jedné straně je to tam, kde protináboženské zákony dokonce omezují a zakazují výuku náboženství, a na straně druhé tam, kde jsou smíšena různá vyznání nebo kde pronikající sekularismus zamezuje skutečný náboženský růst. V takovém prostředí zůstává domácí církve, jak ji můžeme nazývat, jediným místem, kde se dětem a mládeži dostává autentické náboženské výchovy.

Otevřenost lidem vzdáleným církvi

Rodina, která je domácí církvi, je také povolána k tomu, aby byla jasným znamením přítomnosti Krista a jeho lásky k těm, kteří jsou “daleko”: rodinám, které dosud nevěří, i rodinám křesťanským, které nežijí ve shodě s přijatou vírou. Domácí církve je povolána, aby svým příkladem a svým svědectvím ukazovala cestu těm, kteří hledají pravdu. Jako na počátku křesťanství Akvila a Priscilla (srov. Sk 18; Řím 16, 3), tak i dnes církve vydává svědectví o své neutuchající svěžesti a svém rozkvětu díky přítomnosti manželů a křesťanských rodin, které –

alespoň na určité období – odcházejí na misijní území, aby tam zvěstovaly evangelium ve službě lidem s láskou Ježíše Krista.

Mnoho lidí zůstává bez lidské rodiny, často z důvodů chudoby. Mezi nimi jsou tací, kteří tyto životní podmínky prožívají v duchu blahoslavenství, a tak příkladným způsobem slouží Bohu a bližnímu. Těm je třeba otevřít dveře domovů, “domácích církví”, i oně veliké rodiny, kterou je církev. Na tomto světě nikdo nežije sám bez rodiny: církev je domovem a rodinou pro všechny, zvláště pro ty, kteří jsou “unaveni a obtíženi” (Mt 11, 28).

Reflexe kněze nebo animátora

Diskuse

- Co to v každodenním životě znamená být “domácí církví”?
- Žije naše rodina otevřeně pro lidi vzdálené církvi nebo opuštěné? Jak se jim dá konkrétně pomoci?

Přijatá předsevzetí

Modlitba Zdravas Maria

Regina familiae: ora pro nobis

Modlitba za rodinu

Závěrečný zpěv

V. Svatost rodiny ve službě evangelia

Úvodní zpěv

Modlitba Otče náš

Biblické čtení

Konečně se zjevil samým jedenácti, když byli u stolu; káral jejich nevěru a tvrdost srdce, protože nevěřili těm, kteří ho viděli vzkříšeného. A řekl jim: “Jděte do celého světa a kažte evangelium všemu stvoření. Kdo uvěří a přijme křest, bude spasen; kdo však neuvěří, bude odsouzen. Ty, kdo uvěří, budou provázet tato znamení: Ve jménu mém budou vyhánět démony a mluvit novými jazyky; budou brát hady do rukou, a vypijí-li něco smrtícího, nic se jim nestane; na chromé budou vkládat ruce a uzdraví je” (Mk 16, 14–18).

Reflexe

Skrze svátost manželství, ve které je zakořeněna a která jí poskytuje potravu, je rodina neustále oživována Pánem Ježíšem Kristem. On ji povolal a určil k tomu, aby byla v dialogu s Bohem prostřednictvím svátostného života, modlitby a oběti vlastního života.

Vlastním pramenem a originálním prostředkem k posvěcení je pro manžele a křesťanskou rodinu právě svátost manželství, která obnovuje a specifikuje milost posvěcující obdrženu při křtu. V síle tajemství Kristovy smrti a vzkříšení, do kterého křesťanské manželství nově vstupuje, je manželská láska očišťována a posvěcována. Pán sám uznal jejich vztah za hodný, aby jej uzdravil a pozdvihl zvláštním darem milosti a lásky.

Ježíš zůstává s nimi

Dar Ježíše Krista se nevyčerpá slavením svátosti manželství, ale doprovází manžele během celé jejich existence. Ježíš zůstává s nimi, protože jako On sám miloval církev a vydal se za ni, tak také manželé se mohou věrně milovat navždy ve vzájemném odevzdání... Proto jsou křesťanští manželé posílení a posvěceni zvláštní svátostí, aby mohli dostát svým povinnostem i důstojnosti svého stavu. Když v síle této svátosti plní své manželské a rodinné povinnosti, jsou proniknuti Duchem svatým, skrze něhož je celý jejich život prostoupen vírou, nadějí a láskou, a směřují k tomu, aby dosáhli stále úplnější dokonalosti a vzájemného posvěcení, a tak měli účast na Božím oslavení.

Všeobecné povolání ke svatosti je obráceno také vůči křesťanským manželům a rodičům. Je pro ně specifikováno slavením svátosti a konkrétně uvedeno do vlastní reality života manželů a rodiny. Odtud pramení milost a potřeba autentické a hluboké *manželské a rodinné spirituality*, která by se inspirovala motivy stvoření, smlouvy, kříže, vzkříšení a znamení.

Svědci "evangelia rodiny"

Tak jako ze svátosti vyplývají manželům závazky a milosti k tomu, aby každodenně žili přijaté posvěcení, tak ze stejné svátosti vychází i milost a morální závazek, aby celý jejich život byl proměňován v ustavičnou duchovní oběť. Také ke křesťanským manželům a rodičům (především v jejich pozemské a časné realitě, která je pro ně charakteristická) se obracejí slova koncilu: tak také laici zasvěcují svět samotný Bohu.

V dnešní době, stejně jako v minulosti, nechybějí svědkové "evangelia rodiny", třebaže nejsou známí nebo nebyli církví prohlášeni za svaté. A jsou to především ti svědkové, kterým je v církvi svěřen poklad rodiny: ti otcové a matky, synové a dcery, kteří v rodině našli cestu svého lidského a křesťanského povolání, dimenzi "vnitřního člověka" (Ef 3, 16), o němž mluví apoštol, a tak dosáhli svatosti. Svátá rodina je počátkem mnoha dalších svatých rodin. Koncil připomněl, že povolání ke svatosti je univerzální a společné všem pokřtěným.

Reflexe kněze nebo animátora

Diskuse

- Co znamená, že manželé jsou povoláni ke svatosti?
- Jakým způsobem je možné odpovědět na takové povolání v každodenním životě?

Přijatá předsevzetí

Modlitba Zdravas Maria

Regina familiae: ora pro nobis

Modlitba za rodinu

Závěrečný zpěv

VI. Eucharistie, znamení a pokrm pro bezpodmínečnou manželskou lásku

Úvodní zpěv

Modlitba Otče náš

Biblické čtení

Ježíš jim řekl: “Amen, amen, pravím vám, nebudete-li jíst tělo Syna člověka a pít jeho krev, nebudete mít v sobě život. Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřísím v poslední den. Neboť mé tělo je pravý pokrm a má krev je pravý nápoj. Kdo jí mé tělo a pije mou krev, zůstává ve mně a já v něm. Jako mne poslal živý Otec a já mám život z Otce, tak i ten, kdo mne jí, bude mít život ze mne. To je ten chléb, který sestoupil z nebe – ne jako jedli vaši otcové a zemřeli. Kdo jí tento chléb, živ bude na věky” (Jan 6, 53–58).

Reflexe

Základy každého křesťanského života jsou položeny tzv. iniciačními svátostmi, křtem, biřmováním a eucharistií. Účast na Boží přirozenosti, kterou lidé přijímají jako dar skrze Kristovu milost, ukazuje na jistou analogii s počátkem, vývojem a růstem přirozeného života. Věřící, znovuzrozeni ve svatém křtu, jsou posílení svátostí biřmování a pak jsou živeni chlebem věčného života v eucharistii. Působením těchto iniciačních svátostí křesťanského života jsou schopni stále lépe zakoušet poklady božského života a prohlubovat je až k dosažení dokonalé lásky.

Kořeny a síla manželské smlouvy

Nedělní eucharistie, týdenní shromáždění křesťanů jako rodiny Boží kolem stolu Slova a Chleba života je také tou nejpřirozenější ochranou proti rozptýlenosti. Takové shromáždění je prvořadým místem, kde je společenství neustále hlášáno a zušlechťováno. Právě prostřednictvím účasti na eucharistii se *den Páně* stává také *dnem církve*.

Úloha posvěcování křesťanské rodiny má své prvotní kořeny ve křtu a své největší vyjádření v eucharistii, se kterou je niterně spojeno každé křesťanské manželství.

Eucharistie je samotným pramenem křesťanského manželství. Eucharistická oběť znovu zpřítomňuje smlouvu lásky Krista k církvi zpečetěnou krví jeho kříže (srov. Jan 19, 34). V této oběti nové a věčné smlouvy křesťanští manželé nacházejí pramen, z něhož vyvěrá jejich vnitřně utvářená a ustavičně oživovaná manželská smlouva. Jako znovuzpřítomnění oběti Kristovy lásky pro církev je eucharistie pramenem lásky; v eucharistickém daru lásky nachází křesťanská rodina základ a duši svého společenství a svého poslání. Eucharistický chléb činí z různých členů rodinného společenství jedno tělo. Zjevuje a poskytuje účast na ještě širší jednotě církve. Tak se účast na vydaném Kristově těle a prolité Kristově krvi stává neutuchajícím pramenem apoštolské aktivity křesťanské rodiny.

Výchovná síla eucharistie

Eucharistie je skutečně obdivuhodná svátost. V ní nám Kristus zanechal sám sebe jako pokrm a nápoj, jako pramen spasitelné síly. Zanechal nám sám sebe, abychom měli život a abychom ho měli v hojnosti (srov. Jan 10, 10): život, který je v Něm a který nám On odevzdal v daru Ducha, když třetího dne po své smrti vstal z mrtvých. Je to doopravdy jeho život, který od něho přichází. Kristus je nám blízko. Ba ještě něco víc, on je Emmanuel, Bůh s námi, v okamžiku, kdy přistupujeme k eucharistickému stolu. Tehdy se může stát to stejné jako v Emauzích, kde se nechává poznat při lámání chleba (srov. Lk 24, 35). Stává se také, že už delší dobu klepe a čeká, až se dveře otevřou, aby mohl vstoupit a večeřet s námi (srov. Zj 3, 20). Jeho Poslední večeře, slova tehdy vyslovená si uchovávají všechnu svoji sílu a poznání oběti kříže. Neexistuje jiná síla nebo jiné poznání, skrze které bychom mohli být spaseni a skrze které bychom mohli přispět ke spáse druhých. Neexistuje jiná síla a jiné poznání skrze které, vy rodiče, byste mohli vychovávat své děti i sami sebe. Výchovná síla eucharistie je potvrzena generacemi a staletími.

Reflexe kněze nebo animátora

Diskuse

- Proč je eucharistie pramenem a vrcholem křesťanského života?
- Jaké místo patří eucharistii v rodinném životě?

Přijatá předsevzetí

Modlitba Zdravas Maria

Regina familiae: ora pro nobis

Modlitba za rodinu

Závěrečný zpěv

VII. Smíření a odpuštění v rodině

Úvodní zpěv

Modlitba Otče náš

Biblické čtení

Ale v Kristu Ježíši jste se nyní vy, kdysi vzdálení, stali blízkými pro Kristovu prolitou krev. V něm je náš mír, on dvojí spojil v jedno, když zbořil zeď, která rozděluje a působí svár. Svou obětí odstranil zákon ustanovení a předpisů, aby z těch dvou, z žida i pohana, stvořil jednoho nového člověka, a tak nastolil mír. Oba dva usmířil s Bohem v jednom těle, na kříži usmrtil jejich nepřátelství. Přišel a zvěstoval mír, mír vám, kteří jste dalecí, i těm, kteří jsou blízcí. A tak v něm smíme obojí, židé i pohané, v jednotě Ducha stanout před Otcem (Ef 2, 13–18).

Reflexe

Základní a trvalou součástí úkolu posvěcování křesťanské rodiny je přijetí evangelní výzvy k obrácení namířené ke všem křesťanům, kteří nezůstávají vždy věrní novému životu, který přijali při křtu a jehož působením se stali “svatými”. Často tím, že člověk odmítá uznat Boha jako svůj počátek, odmítá také nutný řád ve vztahu ke svému konci a narušuje tak vztah sám k sobě, k druhým a celému stvoření. Ani křesťanská rodina nejedná vždy ve shodě se zákonem milosti a křesťní svatosti, znovu prohloubené ve svátosti manželství.

Konflikty a usmíření v rodině

Společenství rodiny může být zachováno a zdokonalováno pouze s hlubokým vědomím smyslu oběti. Je tu zapotřebí pohotové a velkorysé ochoty k porozumění, toleranci, odpuštění a smíření. Žádná rodina nemůže přehlížet, jak egoismus, nesvornost, napětí a konflikty krutým způsobem napadají a často smrtelně zraňují její vlastní společenství – odtud pocházejí nejrůznější rozdělení v životě rodiny. Ale zároveň je každá rodina stále povolávána Bohem pokoje, aby poznávala radostnou a obnovující zkušenost *smíření*, tj. obnoveného společenství ve znovu nalezené jednotě. Zvláště v účasti na svátosti smíření a na hostině jediného Kristova Těla se křesťanské rodině nabízí milost a síla překonat každé rozdělení a kráčet k plné pravdě Bohem chtěného společenství a odpovídat tak na živé Pánovo přání, aby “všichni byli jedno” (Jan 17, 21).

Svátost smíření a pokoj v rodině

Lítost a odpuštění jak uprostřed křesťanské rodiny, tak i v běžném každodenním životě nacházejí svůj zvláštní svátostný okamžik v křesťanském pokání. Manželům adresoval Pavel VI. v encyklice *Humanae vitae*: “Kdyby se jich ještě jednou zmocnil hřích, ať se nenechají odradit, ale

ať se s pokornou vytrvalostí utíkají do Božího milosrdenství, které je v hojnosti poskytováno ve svátosti smíření” (č. 25).

Je třeba znovu objevit Krista jako *mysterium pietatis*, Toho, v němž nám Bůh ukazuje své slitovné srdce a plně nás se sebou usmiřuje. Je to právě tato Kristova tvář, kterou musíme znovu objevit skrze svátost smíření, která je pro křesťana řádnou cestou jak dosáhnout odpuštění těžkých hříchů spáchaných po křtu.

Slavení svátosti smíření dostává zvláštní význam pro život rodiny. Zatímco manželé i ostatní členové rodiny na jedné straně očima víry poznávají, jak hřích rozvrací nejenom jednotu s Bohem, ale také jednotu mezi manželi a jednotu v rodině, jsou na straně druhé přiváděni k setkání s Bohem “plným milosrdenství” (Ef 2, 4), který je obdarovává láskou silnější než hřích, a tak znovu ustanovuje a zdokonaluje manželskou jednotu a rodinné společenství.

Taková schopnost závisí na Boží milosti odpuštění a smíření, které zajišťuje duchovní sílu ke stále novým začátkům. Právě proto členové rodiny potřebují mít možnost setkávat se v církvi s Kristem prostřednictvím podivuhodné svátosti smíření.

Reflexe kněze nebo animátora

Diskuse

- Máme v rodině zkušenost s dobrodiním plynoucím ze svátosti smíření?
- Přijímáme milost odpuštění ve svých obtížích a neshodách?

Přijatá předsevzetí

Modlitba Zdravas Maria

Regina Familiae: ora pro nobis

Modlitba za rodinu

Závěrečný zpěv

VIII. Rodina jako společenství modlitby

Úvodní zpěv

Modlitba Otče náš

Biblické čtení

Proste a bude vám dáno; hledejte a naleznete; tlučte a bude vám otevřeno. Neboť každý, kdo prosí, dostává, a kdo hledá, nalézá, a kdo tluče, tomu bude otevřeno. Což by někdo z vás dal svému synu kámen, když ho prosí o chléb? Nebo by mu dal hada, když ho poprosí o rybu? Jestliže tedy vy, ač jste zlí, umíte svým dětem dávat dobré dary, čím spíše váš Otec v nebesích dá dobré těm, kdo ho prosí (Mt 7, 7–11)!

Reflexe

Modlitba umožňuje, aby Syn Boží mohl přebývat uprostřed nás. Na členy rodiny se zvláštním způsobem vztahují slova, kterými Pán Ježíš zaslubuje svoji přítomnost: “V pravdě vám říkám, jestliže alespoň dva z vás na zemi se shodnou ve věci, o kterou žádají, můj Otec, který je v nebesích, vám ji dopřeje. Protože kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jméno mém, jsem já uprostřed nich” (Mt 18, 19).

Modlitba vede k lásce ve vztahu k bratřím a sestrám

Křesťanští věřící, prožívané ve svátosti manželství, vytváří manželům a rodině základ jejich povolání, kvůli kterému se jejich každodenní potřeby proměňují v "duchovní oběti, Bohu příjemné skrze Ježíše Krista" (srov. 1 Petr 2, 5). Křesťanská společenství se musí stávat *autentickými školami modlitby*, ve kterých se setkávání s Kristem neprojevuje jen v úpěnlivých prosbách o pomoc, ale také vzdáváním díky, chválou, klaněním, kontemplací, nasloucháním, živým prožíváním až ke skutečnému "proniknutí" srdce. Jedná se o modlitbu intenzivní, která však nevzdaluje člověka od jeho úkolu v dějinách. Otvírá však jeho srdce Boží lásce a v této otevřenosti ho otvírá i pro lásku k bližním, k bratřím a sestrám a činí člověka schopným tvořit dějiny ve shodě s Božím plánem.

Výchova dětí k modlitbě

Křesťanští rodiče mají zvláštní úkol vychovávat děti k modlitbě, uvádět je do stále hlubšího chápání Božího tajemství a do osobního dialogu s Bohem. Především v křesťanské rodině obohacené milostí a posláním spojeným s přijetím svátosti manželství se musí děti již od útlého dětství učit zakoušet smysl Boha a uctívat ho a zároveň milovat bližního podle víry, kterou přijali ve křtu.

Rodinná modlitba má své charakteristické rysy. Je to modlitba prováděná ve společenství, manžel a manželka společně, rodiče a děti společně. Společenství modlitby je zároveň plodem i potřebou tohoto společenství, obdařeného svátostmi křtu a manželství. Základní a nenahraditelnou součástí výchovy k modlitbě je konkrétní příklad, živé svědectví rodičů. Jenom tím, že se budou modlit společně s dětmi a budou tak naplňovat své královské kněžství, budou moci otec i matka sestoupit do hlubiny srdcí svých dětí a zanechat tam stopy, které následné životní události nebudou moci vymazat.

Je příznačné, že právě v modlitbě a prostřednictvím modlitby objevuje člověk tím nejjednodušším a zároveň hlubokým způsobem svou vlastní subjektivitu. Lidské "já" si v modlitbě nejnadhlejší uvědomuje hloubku vlastní osobnosti. To platí i pro rodinu, která není jen základní "buňkou" společnosti, ale vlastní sama svou osobní subjektivitu. Ta svoje prvotní a základní potvrzení nachází a upevňuje v okamžiku, kdy se členové rodiny setkávají ve společném oslovení – *Otče náš*. Modlitba posiluje pevnost a duchovní jednotu rodiny a přispívá k tomu, aby rodina měla účast na Boží síle.

Modlitba v rodině a liturgická modlitba

Jedním z důležitých cílů modlitby domácí církve je přirozené uvádění dětí do liturgické modlitby, která je vlastní celé církvi. Odtud plyne nezbytnost účasti všech členů křesťanské rodiny na mši svaté, především nedělní a sváteční, a také účast na ostatních svátostech, především iniciačních svátostech dětí.

Liturgie je vrcholem, ke kterému směřuje činnost církve, a zároveň pramenem, ze kterého se šíří její síla. Liturgie je tedy privilegovaným místem katecheze Božího lidu. Tato katecheze je vnitřně spojena s celým liturgickým a svátostným konáním, protože jsou to právě svátosti a především eucharistie, kde Ježíš Kristus působí v plnosti na obrácení lidí.

Reflexe kněze nebo animátora

Diskuse

- Jaké výhody má společná modlitba rodičů a dětí?
- Jaký je vztah mezi modlitbou v rodině a modlitbou liturgickou? Jsou obě dvě nezbytné?

Přijata předsevzetí

Modlitba Zdravas Maria
Regina familiae: ora pro nobis
Modlitba za rodinu

Závěrečný zpěv

IX. Rodina jako jádro a pramen společenského dobra

Úvodní zpěv

Modlitba Otče náš

Biblické čtení

Vytrvale poslouchali učení apoštolů, byli spolu, lámali chléb a modlili se. Všech se zmocnila bázeň, neboť skrze apoštoly se stalo mnoho zázraků a znamení. Všichni, kteří uvěřili, byli pospolu a měli všechno společné. Prodávali svůj majetek a rozdělovali všem podle toho, jak kdo potřeboval. Každého dne pobývali svorně v chrámu, po domech lámali chléb a dělili se o jídlo s radostí a s upřímným srdcem. Chválili Boha a byli všemu lidu milí. A Pán denně přidával k jejich společenství ty, které povolával ke spáse (Sk 2, 42–47).

Reflexe

Rodina je se společností spojena živými a organickými pouty, neboť tvoří její základ a zajišťuje jí stálou existenci prostřednictvím svého úkolu služby životu. V rodině se občané rodí a v rodině získávají první školu občanských ctností, které jsou duší života a vývoje společnosti samotné. V síle své přirozenosti a svého povolání, daleka toho, aby se uzavřela sama v sobě, žije rodina v otevřenosti vůči ostatním rodinám, vůči společnosti a přijímá tak svůj společenský úkol.

Rodina jako sociální subjekt

Rodina je seskupením osob, pro které je typickým způsobem existence a života právě společenství: *communio personarum*. Proto je rodina prvotní a základní školou života ve společnosti, a to jako společenství lásky, které se řídí a roste na základě principu darování sebe sama. *Darování sebe sama*, které inspiruje lásku manželů mezi sebou navzájem, je modelem a normou pro darování se, které by se mělo uskutečňovat ve vztazích mezi bratry a sestrami a mezi jednotlivými generacemi, které v rodině společně žijí. Je to každodenně žité společenství a účast na radostných i obtížných okamžicích společného života, která představuje tu nejkonkrétnější a neúčinnější výchovu dětí v tom nejširším společenském rámci.

Každé dítě je darem bratřím a sestrám, rodičům i celé rodině. *Jeho život se stává darem pro ty, kteří mu dali život*, kteří nebudou moci nevnímat jeho přítomnost, jeho účast na jejich existenci, jeho vztah ke společnému dobru a společenství rodiny. I přes jistou komplexnost a případné psychické poruchy některých osob zůstává jednoduchou a zároveň hlubokou pravdou, že *dobro celé společnosti spočívá v člověku*, který, jak už bylo připomenuto, je “cestou církve”.

Zkušenost společenství a spoluúčasti, která charakterizuje každodenní život rodiny, představuje její prvotní a základní přínos pro společnost. Vztahy mezi členy rodinného společenství jsou inspirovány a řízeny zákonem “bezplatnosti”, který u všech a u každého zvláště respektuje jeho osobní důstojnost jako jedinou skutečnou hodnotu a ve kterém má svůj původ srdečné přijetí, setkávání a dialog, nezištná ochota, velkorysá služba, hluboká solidarita.

První škola života ve společnosti

Podpora autentického a zralého společenství osob v rodině se stává první a nezastupitelnou školou života ve společnosti, stává se příkladem a pobídkou pro nejšířší společenské vztahy ve výchově k úctě, spravedlnosti, dialogu a lásce. Takovým způsobem vytváří rodina místo pro vznik a neúčinnější nástroj pro humanizaci společnosti. Rodina spolupracuje originálním a hlubokým způsobem na budování světa – umožňuje skutečně lidský život, zvláště tím, že brání a předává ctnosti a hodnoty.

V rámci společnosti, která dopouští stále větší odosobnění a je více masová, a tak odlidštěná a odlidšťující (což vede k jasným negativním následkům v nejrůznějších formách “úniku”, jakými jsou např. alkoholismus, drogová závislost a násilí), rodina ještě dnes vlastní a vyzařuje ohromnou sílu schopnou vytrhnout člověka z anonymity a udržet v něm vědomí osobní důstojnosti, obohatit ho hlubokým lidstvím a aktivně ho začlenit v jeho jedinečnosti a neopakovatelnosti do nitra společnosti.

Práva rodiny a právo na život

Solidarita se uskutečňuje také prostřednictvím forem *společenské a politické účasti*. To znamená, že sloužit *evangeliumu života* s sebou nese, aby se rodiny, zvláště tím, že jsou členy vhodných asociací, angažovaly, aby zákony a státní instituce nepoškozovaly žádným způsobem právo na život, od početí až k přirozené smrti, ale aby ho bránily a podporovaly.

Charta práv rodiny se přirozeně vztahuje také na rodiny samotné: jejím úkolem je posilovat v rodinách vědomí jejich nezastupitelné role a pozice; chce inspirovat rodiny, aby se spojily v obraně a ochraně jejich práv; dodává rodinám odvalu, aby plnily své povinnosti takovým způsobem, aby role rodiny mohla být v dnešním světě stále zřetelněji oceňována a uznávána.

Reflexe kněze nebo animátora

Diskuse

- V jakém smyslu je možné rozumět tomu, že rodina je školou života ve společnosti?
- Jaká je role rodiny při ochraně práv “domácího krbu” a při obraně života od jeho početí?

Přijatá předsevzetí

Modlitba Zdravas Maria

Regina familiae: ora pro nobis

Modlitba za rodinu

Závěrečný zpěv

X. Rodina a láska k nejslabším

Úvodní zpěv

Modlitba Otče náš

Biblické čtení

Odtud Ježíš přešel zase ke Galilejskému moři. Vystoupil na horu a posadil se tam. Tu se k němu sešly celé zástupy a měly s sebou chromé, mrzáky, slepé, hluchoněmé a mnohé jiné. Kladli je k jeho nohám a on je uzdravil, takže se zástupy divily, když viděly, že nemá mluvit, mrzáci jsou zdraví,

chromí chodí a slepí vidí. I velebily Boha Izraele. Ježíš si zavolal své učedníky a řekl: “Je mi líto zástupů, neboť již tři dny jsou se mnou a nemají co jíst. Poslat je domů hladové nechci, aby nezemdleli na cestě.” Učedníci mu namítli: “Kde vezmeme na poušti tolik chleba, abychom nasýtili takový zástup?” Ježíš jim řekl: “Kolik máte chlebů?” Odpověděli: “Sedm a několik rybiček.” I nařídil zástupu sednout na zem, potom vzal těch sedm chlebů i ryby, vzdal díky, lámal a dával učedníkům a učedníci zástupům. I jedli všichni a nasýtili se. A zbylých nalámaných chlebů sebrali ještě sedm plných košů. Těch, kteří jedli, bylo čtyři tisíce mužů kromě žen a dětí. Potom propustil zástupy, vstoupil na loď a připlul na území Magadan (Mt 15, 29–39).

Reflexe

Společenský úkol rodiny se jistě nemůže omezit jen na reprodukční a výchovnou část, třebaže právě tam nachází první a nezastupitelnou formu svého vyjádření. Rodiny, jak jednotlivé, tak sjednocené v určitém společenství, mohou a také se mají věnovat nejrůznějším aktivitám ve službě společnosti, zvláště mají pomáhat chudým a všeobecně všude tam, kam nedosahuje pomoc a zabezpečení ze strany veřejných úřadů. Společenský přínos rodiny má svůj osobitý charakter, který je třeba lépe poznat a důrazněji oceňovat, zvláště ve vztahu k dospívajícím dětem, aby tak bylo možné zahrnout všechny členy rodiny.

Otevřenost a solidarita pro všechny lidi jako bratry

Křesťanská rodina, jejímž životem a základem je nové přikázání lásky, žije v otevřenosti, úctě a službě vůči každému člověku, protože si je stále vědoma jeho důstojnosti jako člověka a Božího dítěte. Láska se však netýká jen věřících bratří, ale jde dál, protože “mým bratrem je každý člověk”. V každém člověku, především v chudých, slabých, trpících a v těch, kteří trpí bezpráví, umí láska odhalit Kristovu tvář a bratra, který potřebuje lásku a pomoc. Křesťanská rodina se dává službě člověku a světu tím, že pravdivě uskutečňuje “podporu lidství.” Dalším úkolem rodiny je vést lidi k lásce a praktikovat lásku v každém vztahu tak, aby se rodina neuzavřela sama v sobě, ale naopak zůstala otevřena společnosti pobízena smyslem pro spravedlnost a starostlivost ve vztahu k druhým, jakož i vědomím své odpovědnosti vůči celé společnosti.

Zvláště je třeba ukazovat důležitost, jakou v naší společnosti hraje pohostinnost ve všech svých podobách, od otevření dveří vlastního domu až k ještě složitějšímu otevření vlastního srdce potřebám bratří nebo ke konkrétnímu úkolu zajistit každé rodině vlastní domov jako přirozené prostředí, které jí umožní žít a růst. Především křesťanská rodina je povolána naslouchat apoštolově pobídce: “... ochotně poskytněte pohostinství” (Řím 12, 13); je povolána následovat Kristova příkladu, sdílet Jeho lásku a přijímat potřebné bratry: “Kdo by napojil třebas jen číši studené vody jednoho z těchto nepatrných, protože je mým učedníkem, v pravdě vám říkám, nepřijde o svou odměnu” (Mt 10, 42).

Nespravedlivé rozdělování bohatství mezi rozvinutým světem a rozvojovými zeměmi a mezi bohatými a chudými v jedné zemi, užívání přírodního bohatství k obohacení několika málo osob, masový analfabetismus, trvalý a vzrůstající rasismus, rozvoj etnických a ozbrojených konfliktů má všeobecně devastující vliv na rodinu.

Služba maličkým, slabým a chudým

Služba *evangeliiu života* se vyjadřuje v *solidaritě*. Obzvláště výrazným projevem solidarity mezi rodinami je ochota adoptovat nebo přijmout do pěstounské péče děti opuštěné svými rodiči nebo nalézající se v těžkých životních situacích. Opravdová mateřská a otcovská láska umí překročit pouta těla a krve a dokáže přijmout také děti jiných rodin, aby jim nabídla to, co je nezbytné pro jejich život a plný rozvoj.

Církevní otcové mluvili o rodině jako o “domácí církvi” nebo jako o “malé církvi”. Být spolu jako rodina, být tu jeden pro druhého, vytvářet společný prostor, ve kterém nalézá sám sebe

každý člověk jako takový, nalézá sám sebe “tento” konkrétní člověk. Často se jedná o lidi fyzicky nebo psychicky postižené, kterých se “pokroková” společnost raději zbavuje. Také rodina se může začít podobat takové společnosti, pokud se povrchně zbavuje starých, postižených nebo nemocných. Jedná se tak, protože se nedostává víry v Boha, před nímž “jsou všichni živi” (Lk 20, 38) a všichni jsou povoláni k plnosti života.

Reflexe kněze nebo animátora

Diskuse

- Jak otevřenost rodiny přispívá k její zralosti?
- Jakým způsobem je možné realizovat účinnou solidaritu v lásce?

Přijatá předsevzetí

Modlitba Zdravas Maria

Regina familiae: ora pro nobis

Modlitba za rodinu

Závěrečný zpěv

XI. Rodina připravuje a doprovází mladé rodiny

Úvodní zpěv

Modlitba Otče náš

Biblické čtení

Po dvou dnech odešel Ježíš odtamtud do Galileje. Sám totiž dosvědčil, že prorok nemá vážnost ve své vlasti. Když přišel do Galileje, Galilejští jej přijali, protože viděli všechno, co učinil v Jeruzalémě o svátcích, které tam také slavili. Přišel tedy opět do Kány Galilejské, kde předtím proměnil vodu ve víno. V Kafarnaum byl jeden královský služebník, jehož syn byl nemocen. Když uslyšel, že Ježíš přišel z Judska do Galileje, vydal se k němu a prosil ho, aby přišel a uzdravil jeho syna, který byl už blízek smrti. Ježíš mu odpověděl: “Neuvidíte-li znamení a zázraky, neuvěříte.” Královský služebník mu řekl: “Pane, pojd', než mé dítě umře!” Ježíš mu odpověděl: “Vrať se domů, tvůj syn je živ!” Ten člověk uvěřil slovu, které mu Ježíš řekl, a šel. Ještě když byl na cestě, šli mu naproti jeho sluhové a oznámili mu: “Tvůj syn žije.” Zeptal se jich, v kterou hodinu se mu začalo dařit lépe. Odpověděli mu: “Včera hodinu po poledni mu přestala horečka.” Tu otec poznal, že to bylo právě v tu chvíli, kdy mu Ježíš řekl: “Tvůj syn je živ.” A uvěřil on i všichni v jeho domě (Jan 4, 43–53).

Reflexe

Příprava mladých lidí na manželství a rodinný život je v dnešní době nezbytnější než kdy jindy. V některých zemích jsou to ještě samotné rodiny, které si podle dávných zvyklostí vyhrazují právo na předávání manželských a rodinných hodnot mladým, a to prostřednictvím výchovy nebo uváděním do takových hodnot. Ale změny, které pronikly do nitra téměř všech moderních společností, vyžadují, aby se do tohoto úsilí zapojily nejen rodina, ale také společnost a církve.

Příprava dětí na manželství

Úsilí a iniciativa církve podporující přípravu na manželství (například ve formě kurzů organizovaných pro snoubence) jsou značné a nezbytné. Ale nesmíme při tom zapomínat, že příprava na budoucí život páru je především úkolem rodiny. Jen rodiny duchovně zralé však mohou

adekvátním způsobem dostat takovému úkolu. A proto je nutné zdůraznit potřebu zvláštní solidarity mezi rodinami, která se může projevovat různými organizačními formami, jako jsou např. rodinné asociace. Rodinné instituce čerpají svoji sílu právě z takové solidarity, díky které se navzájem přibližují nejenom jednotlivé osoby, ale také společenství, která se zavazují ke společné modlitbě a podle svých možností k hledání odpovědí na základní otázky, které se v životě objevují. A není snad toto cenná podoba apoštolátu rodin mezi sebou? Je důležité, aby se rodiny snažily budovat mezi sebou pouta solidarity. To jim navíc umožní pomáhat si vzájemně ve službě výchovy, kdy rodiče jsou vychováváni prostřednictvím jiných rodičů, děti prostřednictvím dětí. Vytváří se tak osobitá výchovná tradice, která svoji sílu čerpá z charakteru “domácí církve”, který je rodině vlastní.

Doprovázet mladé rodiny

Týká se to především mladých manželství, která se nacházejí v kontextu nových hodnot a nové odpovědnosti, a jsou proto zvláště v prvních letech manželství více vystavena případným těžkostem. Mezi ty základní patří proces přizpůsobování se společnému životu a období po narození dětí. Aby mladí manželé byli schopni ze srdce přijmout a moudře zvážit diskrétní, citlivou a srdečnou pomoc jiných párů, které mají již delší manželskou a rodinnou zkušenost. Tak v nitru náboženského společenství – velké rodiny tvořené křesťanskými rodinami – se rozvíjí vzájemná výměna doprovázení a pomoci mezi všemi rodinami, kdy každá nabízí druhým svou osobní lidskou zkušenost, ale také bohatství víry a milosti. Tato *pomoc rodiny rodině*, jestliže je ožívovaná pravým apoštolským duchem, vytváří jeden z nejprostších, nejučinnějších a všem nejbližších způsobů, jak předávat po kapkách ty křesťanské hodnoty, které jsou výchozím i konečným bodem každé pastorační péče. Takovým způsobem se mladé rodiny nebudou omezovat jen na přijímání, ale časem – díky získané podpoře a pomoci – se prostřednictvím svého životního svědectví a aktivního přínosu samy stanou pramenem obohacení pro jiné rodiny.

V pastorační praxi, která se týká mladých manželů, je církev povinna věnovat zvláštní pozornost výchově k odpovědné manželské lásce ve vztahu k účelům spojení a služby životu, a také usilovat o sladění mezi intimitou domova a veřejnou činností při budování církve a lidské společnosti. Když se pak s příchodem dětí stane manželský pár rodinou v plném smyslu slova, církev se ještě více přiblíží rodičům, aby své děti přijímali a milovali jako dar svěřený od Pána života, a dokázali s radostí přijímat obtíže spojené se službou při jejich lidském a křesťanském růstu.

Reflexe kněze nebo animátora

Diskuse

- Jakým nejlepším způsobem mohou rodiče připravit své děti na manželství a rodinný život?
- Jakým způsobem si mohou pomáhat mladí manželé v prvních letech manželství při apoštolátu křesťanských rodin ve vztahu k ostatním rodinám?

Přijatá předsevzetí

Modlitba Zdravas Maria

Regina familiae: ora pro nobis

Modlitba za rodinu

Závěrečný zpěv

XII. Rodina jako chrám života

Úvodní zpěv

Modlitba Otče náš

Biblické čtení

Zloděj přichází, jen aby kradl, zabíjel a ničil. Já jsem přišel, aby měly život a měly ho v hojnosti. Já jsem dobrý pastýř. Dobrý pastýř položí svůj život za ovce. Ten, kdo není pastýř, kdo pracuje jen za mzdu, a ovce nejsou jeho vlastní, opouští je a utíká, když vidí, že se blíží vlk. A vlk ovce trhá a rozhání. Tomu, kdo je najat za mzdu, na nich nezáleží. Já jsem dobrý pastýř; znám své ovce a ony znají mne, tak jako mě zná Otec a já znám Otce. A svůj život dávám za ovce (Jan 10, 10–15).

Reflexe

Základním úkolem rodiny je služba životu, realizace prvotního požehnání Stvořitele během dějin tím, že v plození předává obraz Boží z člověka na člověka (srov. Gn 5, 1).

Rodina a život, dva neoddělitelné prvky

Směrodatná je tedy *odpovědnost rodiny*: jedná se o odpovědnost, která tryská z její samotné přirozenosti – být společenstvím života a lásky založeném na svátosti manželství – a z jejího poslání sřežit, odhalovat a komunikovat lásku. Jde o samotnou lásku Boží, jejímiž spolupracovníky a nositeli jsou rodiče ustanoveni, když život předávají a vychovávají ho ve shodě s Božím plánem. Je to tudíž láska, která se stává velkodušností, přijetím a darováním se. V rodině je každý přijímán, respektován a ctěn, protože je osobou, a péče, která je mu prokazována, je ještě intenzivnější a pečlivější, jestliže ji v takové míře potřebuje.

Rodina je odpovědná za život svých členů po celé jeho trvání, od narození až do smrti. Rodina je skutečně *chrámem života*..., místem, kde život, Boží dar, může být správně přijat a chráněn proti mnoha útokům, kterým je vystaven, a může se rozvíjet podle potřeb autentického lidského růstu. Proto je *určujícím a nezastupitelným* úkolem rodiny vytvářet kulturu života.

Jako *domácí církev* je rodina povolána *evangelium života* hlásat, slavit a sloužit mu. Je to úkol svěřený především manželům, kteří jsou povoláni k předávání života na základě stále znovu obnovovaného *uvědomění si smyslu plození*, jako výsadního aktu, ve kterém se manifestuje, že život je darem přijatým, aby mohl být jednou darován. V početí nového života manželé prohlašují, že dítě, jestliže je plodem jejich vzájemného darování se v lásce, je darem pro oba dva, darem, který z daru vychází.

Výchova dětí k úctě k životu

Rodina se ujímá svého poslání hlásat *evangelium života* především prostřednictvím *výchovy dětí*. Slovem i příkladem v každodenních vztazích a rozhodnutích a skrze skutky a konkrétní znamení uvádějí rodiče své děti do skutečné svobody, která se uskutečňuje v upřímném darování se, a pěstují v nich úctu k druhým, smysl pro spravedlnost, srdečné přijetí, dialog, velkorysou službu, solidaritu a každou další hodnotu, která napomáhá prožívat život jako dar.

Rodiče, třebaže se nacházejí uprostřed obtíží spojených s výchovou, dnes často ještě namáhavější, musí přesto s důvěrou a odvahou vést své děti k základním hodnotám lidského života. Děti musí vyrůstat ve správné svobodě vzhledem k majetku, aby přijímaly prostý a střízlivý způsob života v pevném přesvědčení, že důstojnost člověka spočívá ne v jeho majetku, ale v něm samotném.

Výchovná práce křesťanských rodičů se musí stát službou pro víru dětí a pomocí jim nabídnutou, aby naplnily povolání přijaté od Boha. Do výchovného poslání rodičů vstupuje úkol ukazovat a dosvědčovat dětem pravý smysl utrpení a smrti. To mohou dělat, jestliže sami umí být pozorní ke každému utrpení, které kolem sebe nalézají, a ještě lépe, jestliže umí rozvíjet postoje blízkosti, péče a sdílení vzhledem k nemocným a starým v rodině.

Reflexe kněze nebo animátora

Diskuse

- Jak dětem předávat smysl a hodnotu života?
- Jaké jsou zásadní momenty pro výchovu dětí k přijetí počatého života a k účtě k životu na jeho konci?

Přijatá předsevzetí

Modlitba Zdravas Maria

Regina familiae: ora pro nobis

Modlitba za rodinu

Závěrečný zpěv

Modlitba za rodinu

Bože,
od něhož pochází každé otcovství na nebi i na zemi,
Otče,
který jsi Lásky a Život,
učíš,
aby se každá lidská rodina na zemi stala
skrze tvého Syna, Ježíše Krista, zrozeného z ženy
a skrze Ducha svatého,
pramenem Boží lásky,
skutečným chrámem života a lásky
pro generace, které se neustále obnovují.
Učiň,
aby tvá milost vedla myšlenky i skutky manželů
k dobru jejich rodin i všech rodin na celém světě.

Učiň,
aby mladé generace našly v rodině
silnou podporu pro své lidství
a růst v pravdě a lásce.

Učiň,
aby láska, posílená milostí svátosti manželství,
byla silnější než každá slabost a každá krize,
kterými někdy naše rodiny procházejí.

A konečně, na přímělu Svaté rodiny z Nazareta,
dej,

aby církve,
v rodině a prostřednictvím rodiny
mohla plodně naplnit své poslání uprostřed všech národů země.

Skrze Krista našeho Pána,
který je cesta, pravda a život na věky věků.
Amen.

Bibliografie

- II. vatikánský koncil, Pastorální konstituce *Gaudium et Spes* (7. prosince 1965)
Pavel VI., Apoštolská exhortace *Evangelii Nuntiandi* (8. prosince 1975)
Jan Pavel II., Apoštolská exhortace *Familiaris Consortio* (22. listopadu 1981)
Svatý Stolec, *Charta práv rodiny* (22. října 1983)
Katechismus katolické církve (21. listopadu 1992)
Jan Pavel II., List rodinám *Gratissimam Sane* (2. února 1994)
Jan Pavel II., Encyklika *Evangelium vitae* (25. března 1995)
Jan Pavel II., Apoštolský list *Novo Millennio Ineunte* (6. ledna 2001)